

P. Szabó Ernő

Központ és periféria – új értelmezésben

● Az Ars Pannonica „vándorlásai”

Bár az ókori Pannoniának pontosan körülhatárolható határai voltak, maga a pannon fogalom inkább egy sajátos szellemiséget, tartást jelent, a tradíciók tiszteletét, de egyben az egyéniség, a teremtés, az invenció fontosságát, a nyitottságot a különböző értékek iránt. Így hát alighanem az Ars Pannonica kiállításcím olvastán, hallatán alighanem jó néhányunknak az jut az eszébe: művészet határok nélkül. S valóban, a magyar kortárs képzőművészek munkáinak szélesebb körben történő bemutatását, a szakterület mű-

velői közötti eszmecsere bővítését, a nemzetközi művészeti kapcsolatok kiépítését célozzák a Vas Megyei Önkormányzat által megrendezett Ars Pannonica Nemzetközi Képzőművészeti Biennálék, illetve tárlatok. A IV. Ars Pannonica Biennálé anyagát például, amelyen a magyar alkotók művei mellett először szerepeltek osztrák művészek munkái is, a Karinthiai Tartományi Hivatalban is bemutatták, majd egy hónappal később a budapesti Art IX-XI. Galériában volt látható az összeállítás.

Zászkaliczky
Ágnes:
Al Di Meola
portréja,
2014

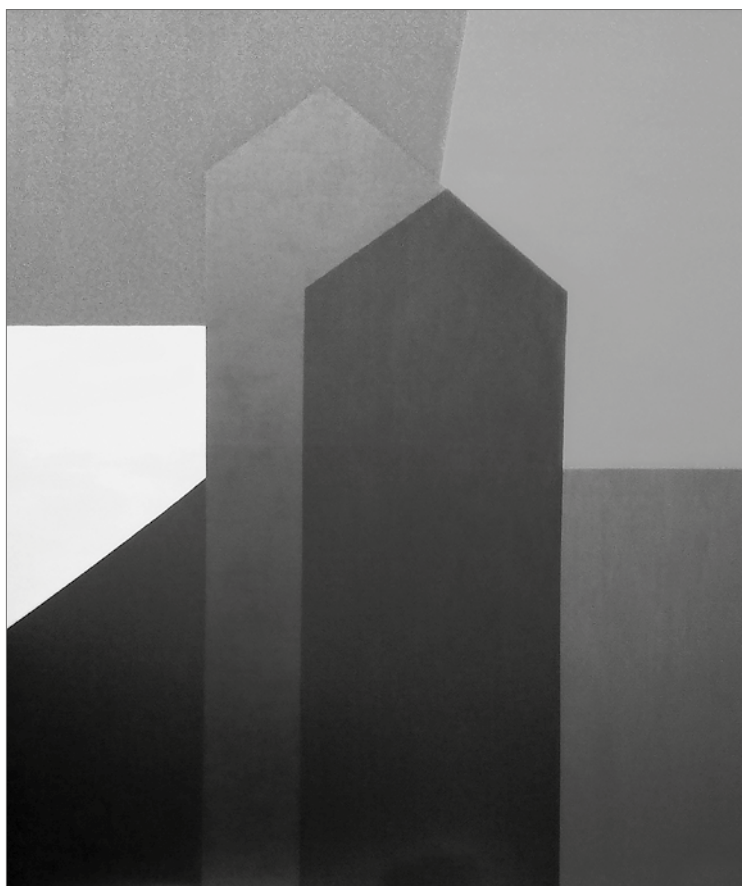

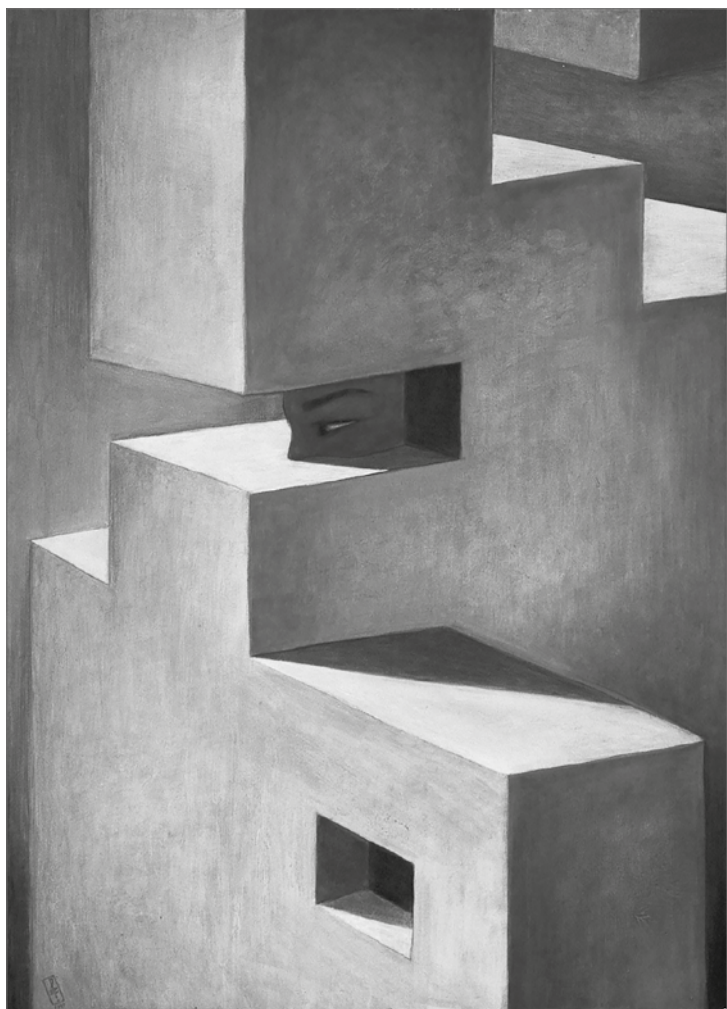
Hiánypótló szerepet tölt be a rendezvénysorozat, ugyanakkor újabb fóruma a kortárs művészet értékeiről, lehetőségeiről folytatott, határokat átívelő eszmecezerének. Ami lokális jelentőségét illeti, azt akkor tudjuk igazán megérteni, ha arra gondolunk, Szombathelyről indult útjára a rendezvénysorozat. Abból a régióból tehát, ahol, bár történtek rá kísérletek, az elmúlt évtizedekben sohasem sikerült tartósan megszervezni egy olyan eseménysorozatot, amely rangos fórumot adott a térségben élő művészek munkáinak a bemutatásához, s amely közvetíthetett volna a határ két oldalán dolgozó alkotók, azok művészeti csoportosulásai között. Nem mintha nem dolgoztak volna ebben a régióban kiváló alkotók: Derkovits Gyula neve elválaszthatatlan a várostól, itt élt hosszabb időn át Bartha László, innen származott el többek között Fóth Ernő, Gerzson Pál, Marosits István, Rozanits Tibor, Paizs László. Szombathely az elmúlt években rangos felsőoktatási központtá vált, amelynek programjában a vizuális művészetek is központi szerepet töltenek be. A városban működik az egyik legnagyobb vidéki kiállítóhely, a Szombathelyi Képtár, a közelben található a zsenyei művésztelep, Rum, ahol a régióhoz kötődő művészek saját erőből hoztak létre galériát, valamint Velem, a magyar kísérleti textil bölcsője – a különböző rendezvénysorozatok azonban sorra elhaltak, így értelemszerűen nem erősödhettek meg a határokat átívelő kapcsolatok sem, sőt, a szombathelyi textilbiennálék triennálévá alakulása még a korábban szilárdan tartott hadállások elvesztésével is fenyeget. A kulturális, művészeti élet országos zavarai mellett nyilván szerepe volt ebben annak is, hogy a rendszerváltozás után a megyei és városi önkormányzati szervezet kulturális szakintézményeinek működése teljesen átalakult. A megyei önkormányzatokon a kulturális irányítás megszűnt, intézménnyel nem rendelkeznek. Az új intézmény tulajdonosok, irányítók és az irányított szakintézmények még keresik a mindenki számára optimális működés formáit, módszereit.

Voltak pedig jó példák rangos rendezvények megszervezésére már a hatvanas-hetvenes években is – igaz, nem a határ innenső, hanem túloldalán, amikor is a Grazban dolgozó Skreiner

professzor, illetve az általa létrehozott Trigon művésztelepek és kiállítások az osztrák-olasz-szlovén művészek mellett kortárs magyar művészek számára is alkalmat adtak a közös munkálkodásra, bemutatkozásra. A rendszerváltozás után a határok légiesülése lehetővé tette volna, hogy magyar kezdeményezések gazdagítsák az együttműködést – úgy tűnik, hogy ez a szándék a némi késéssel, az Ars Pannonia biennálék 2008-as elindulásával valósulhat meg. Ez mintha azt jelezné, hogy a második világháború utáni első vidéki képtárépítő, a Vas Megyei Önkormányzat gazdag, sokrétű alkotóművészet orientáló szerepéről a megváltozott körülmények között sem kíván teljesen lemondani, tisztelve a hagyományokat, becsülve a szakma erőfeszítéseit. Vas megye a szűkös pénzügyi lehetőségeit pályázati formák kihasználásával igyekszik pótolni, vezetőinek ehhez a szándékához elnyerték az emberi erőforrások minisztériuma, személyesen Balog Zoltán miniszter támogatását is.

Aknay János:
Emlék – 2015

Szurcsik József:
Éjjelem – 2010

Merre tovább Ars Pannonica? Az, hogy a biennálén szerepelt művek 2013-ban Bécsben, 2014-ben pedig Klagenfurtban, az Alpok-Adria Szövetség székhelyén és Budapesten is közönség elé kerültek, s a budapesti Flux Galériában október 19-én megnyílt tárlaton szereplő alkotások november 24-től újra csak Bécsben, a Magyar Nagykövetség kiállítótermében láthatták, a szervezőknek azt a célkitűzését tanúsítja, hogy lokális fórumból a kortárs magyar művészet egészét bemutató, annak értékeit kommunikáló a rendezvénysorozat váljon. Azt az elképzelést, hogy a tárlat különböző hazai és külföldi intézmények közreműködésével, az osztrák és immár szlovén művészekkel együtt, (s később, remélhetőleg akár horvát, olasz alkotók bekapcsolódásával) legyen alkotóművészeti közvetítő a fővárosi, dunántúli, vasi és az ausztriai régiók között. Ebben az értelemben egyrészt hozzájárulhat a központ és a periféria hagyományosan felfogott fogalmának az átértelmezéséhez, a sokáig egyközpontúnak, ha úgy tetszik vízfejtűnek mondott magyar kortárs művészeti élet helyszíneinek a bővítéséhez, másrészt nyitottsága révén a jó értelemben vett szalonkiállítások sorát gazdagíthatja, illetve ugyancsak hozzájárulhat a szalonkiállítások fogalmának a tisztázásához. A sokféleség, színeség jellemzi már ma is, a lehető legkülönbözőbb szemléletmódok együttélése, a stíluspluralizmus, a változatos anyaghasználat. *Agora Hungarica*, ahogyan Kőnig Frigyes festményének a címe mondja, a művészet nyelvén történő *Kommunikáció*, ahogyan Renata Brandstätter alkotása alatt olvashatjuk. Egyszerre van jelen a lírai természetélmény (Casar Sebastian) és az absztrahált, lényegi vonásaira egyszerűsített táj, ahogyan Dobos Éva, Suzanna Fruhwirt Nievoli, Kamper László, Karner László, Nagy Gábor kompozíciói mutatják. Lírai absztrakt kép éppen úgy szerepel a tárlaton, Lányi Adriennek és Tolnay Imrének köszönhetően, mint organikus formalakulatok, Olajos György és Romváry Márton alkotásain illetve geometrikus struktúrák Serényi H. Zsigmondnak, Dobos Évának és Pál Katja formázott képeinek köszönhetően.

A jel, a kommunikáció fontosságára figyelmeztet Baky Péter, Christina Kerz alkotása, magát a jeladót, a megmutatkozó vagy éppen rejtőzködő, de a rejtőzködés gesztusával is fontos információt adó embert állítja a középpontba jó néhány alko-

tás. Természetesen mindegyik másként. Hús Zoltán a régi mesterek remekműveire asszociálva teszi, Zászkaliczky Ágnes napjaink művészvilágának kiemelkedő alakját, Al Di Meolát idézi meg, Mészáros Szabolcs, Oroszy Csaba és Sóváradai Valéria a névtelen, arctalan alakot. Az emberi arc, fej és építészeti elemek jelennek meg Szurcsik József festményein, a világ uniformizálódása kontra az egyéni vonások megőrzésének lehetőségén való meditáció jelként, ahogyan Varga Amár László számára is újra és újra a séma és az attól való eltérés viszonya jelenti a legfontosabb megválaszolandó kérdést. Régmúlt idők, az ókor építészeti elemeiből, ledőlt, törött oszlopokból rakja össze újra a rendet Kőnig Frigyes, míg Nádas Alexandra művei a trecento, quattrocento építészeti, tárgyi világának elemeit ötvözik a magyar táj motívumaival. A jelen és a múlt az emlékezés folyamatának köszönhetően válik egységgé Szócs Géza és Aknay János kompozícióin, a megnevezett város, Sopron és meg nem nevezett másik, Szentendre architektúrája jelenti a kiindulópontot számukra, az eredmény, a festői vízió azonban már nem konkrét épületek képe, hanem annak a folyamatnak a dokumentuma, amely az idő múlásával átértelmezi, személyessé formálja a motívumot. Meddig tart, milyen eredményt hoz ez a folyamat? Talán csak néhány másodpercig, amíg, ahogyan a Foky Éva munkáin megjelenő szappanbuborékok elpukkadnak, vagy hónapokon, éveken át rakódnak egymásra a rétegek, mint a lazúrosan dolgozó festőnél a különböző árnyalatok? Alighanem mindegy.

A lényeg az, hogy Mikrokozmoszok születnek, amely egymás mellett megjelenve a nagy egészet formálják, teret adva a kép nézőjének, a mű által elindított asszociációs folyamatnak is. Úgy rakódnak egymásra a rétegek, úgy sorakoznak egymás mellett a képek, mint mondjuk az Ars Pannonica különböző, egymást követő tárlatain szereplő műalkotások, amelyek közül néhányal ezen a kiállításon találkozunk. Érdemes figyelemmel kísérni a sorozatot, amelynek immár van múltja, jelene s remélhetőleg lesz jövője is.

Nagy Gábor:
Hasadék – 2012

